

Saksnr: 2019/46-1
Saksbehandlar: Kjell Helge Kleppestø

Saksframlegg**Saksgang**

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Hovudutval for opplæring og kompetanse		12.11.2019
Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon		12.11.2019
Fylkesutvalet		13.11.2019

Høyringsuttale Endring i Opplæringslova - Karrierettleiing**Forslag til innstilling**

1. Vestland fylkeskommune støttar forslag til endring i opplæringslova om fylkeskommunal plikt til å tilby karrierettleiing til befolkninga
2. Vestland fylkeskommune er kritisk til at dei økonomiske konsekvensane om fylkeskommunal plikt til å tilby karrierettleiing til befolkninga ikkje er godt nok undersøkt.
3. Vestland fylkeskommune meiner § 13-3e andre ledd må endrast slik at det vert gjensidig plikt til samarbeid mellom fylkeskommune og Arbeids- og velferdsetaten.
4. Vestland fylkeskommune leverer høyringsfråsegn slik det kjem fram i saksutgreiinga.

Samandrag

Saka gjeld «Forslag til endring i Opplæringslova om fylkeskommunal plikt til å tilby karrierettleiing til befolkninga» som Kunnskapsdepartementet har sendt på høyring med frist 29. november. Forslaget inneheld lovfesting av fylkeskommunale oppgåver. Tenesta har vore tilskotsstyrt fram til no. Fylkeskommunen sitt ansvar er formulert i § 13-3e i lovforslaget. Oppgåvene er knytt til fylkeskommunale karrieresenter og partnarskap for karrierettleiing i fylka.

Rune Haugsdal
prosjektleder

Bård Sandal
påtroppande fylkesdirektør for
Innovasjon og Næringsutvikling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift.

Vedlegg

- 1 Høyringsnotat endringer i opplæringslova

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Saka gjeld «forslag til endring i Opplæringslova om fylkeskommunal plikt til å tilby karrierettleiing til befolkninga» som Kunnskapsdepartementet har sendt på høyring med frist 29. november. Forslaget inneheld lovfesting av fylkeskommunale oppgåver, lovfesting av ei teneste som har vore tilskotsstyrt fram til no. Fylkeskommunen sitt ansvar er formulert i § 13-3e i lovforslaget. Oppgåvene er knytt til fylkeskommunale karrieresenter og partnerskap for karrierettleiing i fylkene.

Heile høyringnotatet følger som vedlegg til saka.

I Meld. St. 6 (2018–2019) Oppgåver til nye regioner vart det varsla at regjeringa vil overføre tilskot til fylkesvise partnerskap for karrierettleiing til fylkeskommunane. I 2019 utgjer tilskotet totalt 34,5 mill. kroner, med like mykje til kvart fylke uavhengig av storleik eller innbyggjarar. Tilskotet til etablering av fylkesvise partnerskap for karrierettleiing vart oppretta i 2014 for å bidra til at alle, inkludert vaksne, skal ha eit tilbod om karrierettleiing.

Meld. St. 6 (2018–2019) varsla at regjeringa ville vurdere ei lovfesting av karrierettleiing som eit fylkeskommunalt ansvar. Fylkeskommunane har i dag ikkje plikt til å etablere eller drive karrieresentre eller til å tilby karrierettleiingstenester til befolkninga. Elevar i grunnskolen og vidaregåande opplæring har imidlertid rett til naudsynt rådgjeving om utdanning, yrkestilbod og yrkesval, jf. opplæringsloven § 9-2.

Dei statlege midlane til karrierettleiing vert lagt inn i rammeoverføringane til fylkeskommunane frå januar 2020. Kunnskapsdepartementet meiner at etter det tidspunktet vil det i prinsippet vere mogleg for fylkeskommunane å leggje ned tilbodet i sin heilskap, sjølv om midlane er overførte. Departementet foreslår difor å lovfeste ei plikt for fylkeskommunane til å sørge for eit karrierettleiingstilbod som er ope for heile befolkninga som er busett i fylket.

Dagens tilbod om karrierettleiing i fylkeskommunen, utover tilbodet om utdannings- og yrkesrådgjeving i vidaregåande skole, finnst i dei fylkesvise karrieresentera. I alle fylkeskommunar er det no minst eitt karrieresenter, og nokre fylkeskommunar har fleire karrieresentre. I Sogn og Fjordane og Hordaland er karrieresentra fullt ut drifta av fylkeskommunane. Karriere Sogn og Fjordane har to tilsette fordelt på to karrieresenter, Karriere Hordaland har 8 tilsette fordelt på tre karrieresenter. Karriere Hordaland tilbyr karrierettleiing over video, i tillegg til fysiske møte. Alle fylkeskommunar har fått like tilskot uavhengig av storleiken på fylket. I Hordaland utgjer tilskotet om lag 22 % av dei totale utgiftene. Dei resterande vert dekkja av fylkeskommunale midlar. I Sogn og Fjordane er det kun nytta statlege midlar til ordninga.

Dei offentlege karrieresentra tilbyr gratis karrierettleiing til alle over 19 år, uavhengig av om dei er i jobb eller utan jobb. Dei organiserer også mykje grupperettleiing og kurs for vegsøklarane. Målet er at dei skal bli kjende med sine eigenskaper, interesser og kompetanse, og skal kunne ta gode og velinformerte val knytt til utdanning, opplæring og arbeid.

I tillegg til tilbod til befolkninga arbeider karrieresentra med kompetanseheving av rådgjevarar og rettleiarar i skule- og utdanningssystemet, NAV og andre aktørar. Nokre karrieresenter har også oppgåver på integreringsfeltet. Karriere Hordaland har i 3 år stått for karrierettleiing til bebuarar ved Stord Asyilmottak, i tett samarbeid med Kompetanse Norge og IMDI. Staten har finansiert dette i tillegg til dei ordinære tilskota.

I 2018 hadde karrieresentra totalt 19 604 unike brukarar på landsbasis og gjennomførte 930 kurs og grupperettleiingar. Det er til dels stor forskjell mellom kor mange individuelle brukarar kvar fylkeskommune har. Dette har ikkje direkte samanheng med talet karrieresenter, men med prioritering av aktivitetane ved karrieresentra. Nokre prioriterer individuell rettleiing, medan andre prioriterer kurs og kompetanseheving av rettleiarar og rådgjevarar i andre sektorer.

Fylkeskommunen har i dag *plikt* til å gi elevlar i vidaregåande skole nødvendig rådgjeving om utdanning, yrkestilbod og yrkesval. Elevane har ei motsvarande *rett* til nødvendig rådgjeving. Gjennom lovfesting av ein generell plikt for fylkeskommunen til å tilby karrierettleiingstenester meiner Kunnskapsdepartementet at slike tenester vil kunne bli tilgjengelege uavhengig av alder. Kunnskapsdepartementet meiner vidare at plikten ikkje skal strekke seg lenger enn det som rimeleg kan finansierast av midlane som leggjast inn i rammeoverføringane til fylkeskommunane frå 2020. Departementet legg likevel til grunn at fylkeskommunane, slik som i dag under tilskotsordninga, også vil tilføre andre midlar, og samarbeide med andre interessentar på karriererettleiingsfeltet. Det skal vere minimum eitt fylkesvis karrieresenter i kvar fylkeskommune som er ope for alle grupper i befolkninga, og som tilbyr gratis karriererettleiing.

Karriererettleiing må tilfredsstille dei krava som i dag vert stilt for å få grunntilskot. I det ligg det at fylkeskommunen må ha ein partnerskapsavtale om karriererettleiing som minimum inkluderer fylkeskommunen og NAV Fylke. Fylkeskommunen må vidare ha ein koordinerande funksjon som styrkar samarbeidet og samordninga mellom rettleiingsaktørane i fylket og bidrar til kompetanseutvikling for karriererettleiarane i grunnskolen, vidaregåande opplæring og NAV. Departementet har vurdert at det er naturleg å ta inn kravet om samarbeid med NAV i lovteksten. Når det gjeld den koordinerande funksjonen, vil departementet vurdere om det er behov for reglar i forskrift.

Tenesta skal ikkje redusere tilbodet om rådgjeving til elevane i grunnopplæringa, men ho bør samarbeide med eller samorganiserast med rådgjevinga som blir gitt til elevane. Eit samarbeid mellom karriererettleiinga og andre som gir rettleiing om yrkesval og utdanningsval, vil kunne føre til kompetanseoverføring mellom dei ulike aktørane og meir effektive tenester. Ei slik kopling vil kunne gi betre og meir heilskaplege tilbod til elevlar, studentar, arbeidssøklarar og befolkninga som heilskap.

Kunnskapsdepartementet legg til grunn at dei økonomiske og administrative kostnadene til ei karriererettleiingsteneste allereie er dekkja gjennom at tilskotsmidlane til fylkesvise karrieresentre blir overført til fylkeskommunen, og at fylkeskommunane allereie nyttar midlar innanfor eksisterande rammer til eit karriererettleiingstilbod. Vidare legg departementet til grunn at plikten ikkje strekker seg lenger enn det som rimeleg kan finansierast av midlane som vert lagt inn i rammeoverføringane til fylkeskommunane frå 2020. Dersom det oppstår tvil om rekkevidda av plikten, kan det bli aktuelt å gi nærare forskrift som presiserer desse rammene.

Høyringsfråsegn:

Vestland fylkeskommune meiner det er positivt med lovregulering av ei teneste som er sentral både i Nasjonal kompetansepolitisk strategi og i regionale planar. Regional plan for kompetanse og arbeidskraft i Hordaland, vedteke av Hordaland fylkesting, har som overordna mål «Betre balanse mellom tilbod og etterspurnad etter kompetanse og arbeidskraft i Hordaland gjennom eit forpliktande samarbeid mellom næringslivet, offentleg sektor og utdanningsaktørane». Ei av målsettingane er at «Innbyggjarane i Hordaland skal ha tilstrekkeleg tilgang til profesjonell, offentleg og gratis karriererettleiing, med vekt på karrierelæring, i den livsfasen dei er i». Vestland fylkeskommune etablerer eininga Karriere Vestland, del av avdeling for Innovasjon og Næringsutvikling frå 1.1.2020, som ei vidareføring av arbeidet i Karriere Sogn og Fjordane og Karriere Hordaland.

Fylkeskommunane har over tid levert kvalitet i karriererettleiing til vaksne, og det er positivt at departementet er nøgd og vil vidareføre det ansvaret. Vestland fylkeskommune meiner det ikkje kjem godt nok fram i høyringsnotat til lovforslaget dei viktige premissane Kunnskapsdepartementet har lagt for både nasjonalt kvalitetsrammeverk for karriererettleiing i Norge og nasjonal digital karriererettleiingsteneste. Det vil vere avgjerande for arbeidet som fylkeskommunen ved lov vert forplikta til. Det nasjonale kvalitetsrammeverket skal gjelde på tvers av alle sektorar, ikkje berre tenestene levert av fylkeskommunen og NAV, og vert lansert av Kunnskapsdepartementet hausten 2019.

Lovforslaget bør i sterkare grad henge saman med parallelle prosessar i regi av Kunnskapsdepartementet. Nasjonal digital karriererettleiingsteneste er tilsvarande foreslått knytt opp til fylkeskommunal karrieresenter, men er ikkje omtalt i høyringsnotatet. Det vil i stor grad ha innverknad på ressursane som vert kravd for å

løyse desse oppgåvene, og vil få stor innverknad på korleis departementet ønskjer at karrieretenestene skal leverast til heile befolkninga.

Vestland fylkeskommune meiner det ikkje er tydeleg om karrieresentra kun skal levere karrieretenester på fysiske karrieresenter. I så fall er det uklart kva som meinast med nærleik til eit karrieresenter eller om det er andre måtar som er gode nok.

Lovforslaget tek ikkje opp eit forpliktande samarbeid på tvers av fleire relevante sektorar, men knyt det spesielt til NAV og fylkeskommunen. Prosjektleiing meiner det er problematisk at det i lovtekst vert lagt inn premis om at fylkeskommunen må samarbeide med NAV, medan det ikkje vert nemnd ein plikt for NAV til å delta i samarbeidet. Dette bør presiserast i lovteksten. Prosjektleiing vil alternativt foreslå at omtala av NAV i lovteksten vert tatt vekk, og at det vert lagt inn eit krav i forskrifta om samarbeid med *alle* sektorar i tråd med Nasjonalt kvalitetsrammeverk for karrierettleiing.

Tilsvarande viser Vestland fylkeskommune til høyring om «Forslag til lov om integrering og forslag til endringer i lov om statsborgerskap». Her foreslår Kunnskapsdepartementet at målgruppa for introduksjonsprogram skal ha rett og plikt til karrierettleiing frå fylkeskommunale karrieresenter. Desse lovforslaga bør i større grad sjåast i samanheng fordi det vil ha store økonomiske konsekvensar for fylkeskommunen. Det vil vere ei utfordring at fylkeskommunale karrieresenter både skal tilby tenester til alle som ikkje har ein individuell rett, og samtidig tilby karrierettleiing til ei gruppe som både har rett og plikt. Prioriteringane av ressursar vil over tid favorisere dei med både plikt og rett, og lovforslaget sin gode intensjon sett i lys av Nasjonal kompetansepolitisk plan og Nasjonalt kvalitetsrammeverk, er vanskeleg å oppfylle. Vestland fylkeskommune vil poengtere at det vert lagt plikt til fylkeskommunale tenester utan at departementet prioriterer ressursar til å utføre desse. Vestland fylkeskommune meiner at dei økonomiske konsekvensane av endringane ikkje er godt nok utgreidd. Det vil bety usikkerheit om dei nye ordningane vert iverksett utan grundig analyse av konsekvensar. Det vil vere avgjerande at fylkeskommunen får ressursar til å ha tilstrekkeleg kapasitet til å tilby karrierettleiing til heile befolkninga.

Statsbudsjettet for 2020 gjev Vestland fylkeskommune kr 3,76 millionar for å tilby karrierettleiing til heile befolkninga. Dette er ressursar på linje med tilskott til alle fylka i 2019, der kronebeløpet er lik for alle fylkeskommunane. Statsbudsjettet tek ikkje høgd for at fylkeskommunane er ulike i storleik og innbyggjartal. Dei økonomiske midlane fylkeskommunen får tilført bør differensierast utifrå geografi, storleik og innbyggjartal.

Vestland fylkeskommune meiner Kompetanse Norge si rolle som eit nasjonalt koordinerande og fagleg organ er viktig å tydeleggjere i dette lovforslaget. Det er svært viktig at deira rolle som systemansvarleg blir vidareutvikla og styrka. Den faglege kvaliteten i karrieretenesta for heile befolkninga i Noreg må takast i vare av eit fagleg nasjonalt organ. Det er store regionale forskjellar i Noreg, og innad i regionane, når det gjeld arbeidsmarknad og utdanning, men det er likevel viktig at den faglege kvaliteten på karrierettleiingsarbeidet har eit nasjonalt og heilskapleg uttrykk.

Vedtakskompetanse

Fylkesutvalet har høve til å gje fråsegn, jf retningsliner for politiske utval og delegering som vart vedteke av fylkestinget i oktober.

Vurderingar og verknader

Økonomi: «Konsekvensar for årlege budsjett Vestland fylkeskommune. Vert del av årlege statlege rammeoverføringar»

Klima: «Ikkje relevant»

Folkehelse: Karrierettleiing til vaksne for å sikre at dei tek gode karriereval og kjem inn i ein jobb som dei trivast i, vil gje god effekt for folkehelsa

Regional planstrategi: I tråd med PS 84/2017 Regional plan for kompetanse og arbeidskraft vedteke Hordaland fylkesting.

Konklusjon

Prosjektlear meiner at Vestland fylkeskommune skal støtte forslag til endring i opplæringslova om fylkeskommunal plikt til å tilby karrierettleiing til befolkninga. Vidare meiner prosjektlear at § 13-3e andre ledd må endrast slik at det vert gjensidig plikt til samarbeid mellom fylkeskommune og Arbeids- og velferdsetaten, alternativt at andre ledd vert tatt vekk.

Prosjektlear meiner at Kunnskapsdepartementet må vurdere høyringsfråsegn frå Vestland fylkeskommune slik det kjem fram i avsnitt Vurderingar og verknader i denne sak.